

ტანსაცმლის მოდის ეკონომიკური ასპექტები

ნინო ლომაიძე

ასისტენტ პროფესორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეთერ ხარაიშვილი

პროფესორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ტანსაცმლის მოდის ეკონომიკა მოიცავს სამ ძირითად პროცესს: წარმოებას, რაც მოიცავს ტანსაცმლის დამზადებასა, დისტრიბუციას, ტანსაცმლის გადაცემას მწარმოებელიდან მომხმარებელამდე და მოხმარებას, ტანსაცმლის გამოყენებას. მიუხედავად იმისა, რომ მოხმარება მართავს წარმოებას და განაწილებას, სამივე პროცესი მრავალი თვალსაზრისით განუყოფელია. მთლიანი სისტემის კონკურენტუნარიანობა სხვადასხვა ეტაპზე სხვადასხვა დონისაა, რადგან ტანსაცმელი მოდურია ტრენდებისა და სეზონების მიხედვით.

განვითარებულ ქვეყნებში ტანსაცმლის მოდა იმდენად სწრაფად და იმდენად იცვლება, რომ თვალყურის დევნება რთულია. ადამიანებმა შეიძლება იფიქრონ, რომ უძველეს კულტურებში ან იზოლირებულ საზოგადოებებში ტანსაცმლის, საცხოვრებლის, ხელსაწყოების და ადათ-წესები სტატიკური რჩებოდა თაობების განმავლობაში. თუმცა ეს ასე არ იყო, დღეს ტანსაცმლის ეკონომიკის ძირითად მახასიათებლებს ფესვები აქვს სწორედ შორეულ წარსულში.

პირველი ინდუსტრიული რევოლუციის ორი მთავარი კერა იყო სოფლის მეურნეობა და ტექსტილი. სწორედ აქედან იწყება მოდისა და ეკონომიკის კვება (ინდუსტრიული რევოლუცია 1.0). მოდის ინდუსტრია ბიზნესის იმ სეგმენტს წარმოადგენს, რომელიც წლების განმავლობაში სულ უფრო მრავალფეროვანი და მაღალბიუჯეტის ხდება.

ნაშრომში მიმოხილულია ტანსაცმლის მოდის ინდუსტრიის ისტორიული ტენდენციები, სოციალური და ეკოლოგიური ასპექტები, მიმდინარე ბარიერები და პროგნოზები. განსაკუთრებით ხაზი გასმულია მოდის ინდუსტრიის მომგებიანობასა და ეკოლოგიური ნორმების დაცვას შორის ბალანსის მიღწევის გამოწვევებზე.

კვლევის მეთოდოლოგიას წარმოადგენს, მსოფლიო წყაროების ბიბლიოგრაფიული ანალიზი, სტატისტიკური შედარება წლებისა და ქვეყნების მიხედვით, ბრენდის პროფილის ანალიზი.

საკვანძო სიტყვები: ტანსაცმლის მოდა, წარმოება, მოხმარება, დისტრიბუცია, ინდუსტრიული რევოლუცია.

ისტორიული მოვლენები, პოლიტიკა და ეკონომიკა მოდის განვითარების რეალური ფაქტორებია. ამის ნათელი მაგალითია 40-იანი წლების მოდა, როდესაც ქსოვილების ნაკლებობამ, მსუბუქი მრეწველობის მუშაობის შემცირებამ და კაცობრიობის სიცოცხლისთვის საფრთხემ მოდა ბოლო რიგებამდე დააბრუნა. 1940-1946 წლებში ცხოვრების ყველა სფეროში განმსაზღვრელი მოვლენა იყო მეორე მსოფლიო ომი. მან გავლენა მოახდინა ადამიანების ცხოვრების წესზე და, შესაბამისად, მოდაზე და მის მიმართ დამოკიდებულებაზე. ამ ეპოქაში მნიშვნელოვანი იყო არა ტანსაცმლის სილამაზე, არამედ პრაქტიკულობისა და მინიმალიზმის გადაუდებელი საჭიროება. ბევრმა წამყვანმა დიზაინერმა შექმნა მოდელები, რომლებიც შეესაბამებოდა ჩვეულებრივი ადამიანების ცხოვრების წესს. იკერებოდა ქურთუკები დიდი ქუდებითა და პიჟამოებით „თავშესაფრისთვის“, კომფორტული

დაბალი ფეხსაცმელი, მოცულობითი ჩანთები, რომლითაც შეიძლებოდა ყველაფრის ტარება, მათ შორის გაზის ნიღბების. ტყავის ნაცვლად ფეხსაცმელს ამზადებდნენ ჩალის, თექის, კანაფის, ტყავის, ცელოფნისა და ხის დეტალებისგან. სწორედ ამ რთულ დროს შექმნილმა კომპონენტებმა განსაზღვრა XX საუკუნის 40-იანი წლების მოდის ისტორიის თავისებურებები (Minikar). წლების განმავლობაში მოდის ინდუსტრიაზე გარემო პირობების გავლენა ძალიან დიდი იყო, ეს ტენდენცია დღემდე გრძელდება და ამის დასტურია კოვიდ პანდემიით გამოწვეული ე.წ. „სახლის სამოსის“ ტენდენციის წინ წამოწევა და ყველა მიმართულებით სტილის დამკვიდრება.

ტანსაცმლის მოდის გლობალური ბაზარი ტენდენციებსა და სეზონურობას მისდევს. ტანსაცმლის ბაზარი მოიცავს ყველა სახის ტანსაცმელს, სპორტული ტანსაცმლიდან ბიზნეს ტანსაცმელამდე, ძვირფასი ტანსაცმლიდან დაწყებული ძვირადღირებული ნივთებით დამთავრებული. მას შემდეგ, რაც 2021 წელს ბაზარი გამოჯანმრთელდა კოროვირუსული (COVID-19) პანდემიის გავლენისგან, 2022 წელს მაღალმა ინფლაციამ მეტი სირთულე შეუქმნა ტანსაცმლის გლობალურ ინდუსტრიას. წარმოების ღირებულება გაიზარდა და მომხმარებელთა ნდობა დაეცა. ტანსაცმლის გლობალური ბაზრის შემოსავალი 2022 წელს 1,53 ტრილიონ აშშ დოლარს შეადგენდა, რაც მცირედით შემცირდა წინა წელთან შედარებით. თუმცა, გაკეთდა პროგნოზი, რომ 2023 წელს შემოსავალი გაიზრდებოდა 1,7 ტრილიონ დოლარზე მეტად.

ქვეყნები, რომლებიც წარმოადგენენ ამ ტანსაცმლის მოთხოვნის უმრავლესობას, არის შეერთებული შტატები და ჩინეთი, ორივე არსებითად მაღალ შემოსავალს გამოიმუშავებს, ვიდრე ნებისმიერი სხვა ქვეყანა. ალბათ არ არის გასაკვირი, რომ ეს ორი ქვეყანა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს საერთაშორისო ვაჭრობაში. 2021 წელს ჩინეთი ლიდერობდა ტანსაცმლის ექსპორტის ყველაზე მაღალი ღირებულების რეიტინგში. ტანსაცმლის იმპორტის ღირებულებით აშშ მეორე ადგილზე იყო ევროკავშირის შემდეგ. ქალის ტანსაცმლის ბაზრიდან მიღებული შემოსავალი გაცილებით მაღალია, ვიდრე მამაკაცის ან ბავშვის ტანსაცმლის. მხოლოდ შეერთებულ შტატებში, ქალის ტანსაცმელმა გამოიმუშავა დაახლოებით 163 მილიარდი დოლარის შემოსავალი. ეს უფრო მეტია, ვიდრე აშშ-ს მამაკაცისა და ბავშვთა ბაზრები ერთად. ტანსაცმლის ინდუსტრიაში მრავალი განყოფილებაა, რომელთაგან ბევრი ერთმანეთს ემთხვევა. ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული არის მეორადი ტანსაცმლის ინდუსტრია, რომელიც, სავარაუდოდ, გაიზრდება, რადგან იზრდება მომხმარებლის მოთხოვნა ეკოლოგიურად გააზრებული ტანსაცმლის ვარიანტებზე. ფუფუნების ბაზარი ასევე საკვანძო ბაზარია ტანსაცმლის ინდუსტრიაში; პროგნოზირებულია, რომ ის გაორმაგდება 2022 წლიდან 2028 წლამდე (Sky Ariella, 2023).

ტანსაცმლის მოდის ტენდენციები დროსა და სივრცეში

Fashion United-ის მიხედვით, ინდუსტრიას ჰყავს 3,384.1 მილიონი სამუშაო ძალა. მისი ღირებულება 3 ტრილიონ დოლარს უტოლდება. ეს ნიშნავს, რომ ის შეესაბამება მსოფლიო მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) 2%-ს (Fashion United).

შეერთებული შტატების ერთობლივმა ეკონომიკურმა კომიტეტმა გამოაქვეყნა გამოკითხვა 2019 წელს, სადაც დაადასტურა, რომ მხოლოდ შეერთებულ შტატებში მომხმარებლებმა თითქმის 380 მილიარდი დოლარი დახარჯეს ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე. ინდუსტრია, რომელიც მოიცავს ყველაფერს, ტექსტილისა და ტანსაცმლის ბრენდებიდან დამთავრებული საბითუმო ვაჭრობით, იმპორტიორებითა და საცალო ვაჭრობით, ქვეყანაში 1,8 მილიონზე მეტი ადამიანია დასაქმებული. მისი რიცხვი მხოლოდ გაიზარდა და პოსტ-პანდემიური სცენარი ოპტიმისტურია (JEC, 2019).

მოდის ინდუსტრია აგრძელებს პოზიტიურ ზრდას, განსაკუთრებით განვითარებად ბაზრებზე დასავლეთის, აზიისა და ევროპის რეგიონებში. რაც შეეხება ექსკლუზიურად აზიურ ბაზარს, გასულ წელს პროგნოზირებული იყო ტანსაცმლის მსოფლიო მოთხოვნის 38%-იანი წილი (statista).

ფართო ხედვისთვის, ყოველდღიურად 3000 მილიარდი ტექსტილისა და სამკერვალო კომპანია შემოდის ბაზარზე. ამ კომპანიების უმეტესობა მომხმარებლების დიდი ნაწილისთვის უცნობი რჩება. მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ ნიშნავს რომ ისინი არ განვითარდებიან თავიანთ საზოგადოებასა და წრეში.

Forbes-ის მიხედვით, ტანსაცმლის უმსხვილესი კომპანიების რეიტინგში არის Louis Vuitton Moët Hennessy (LVMH), რომელიც მოიცავს უზარმაზარ ძვირადღირებულ ბრენდებს, როგორიცაა Louis Vuitton, Christian Dior და Givenchy. ჯგუფს ფრანგი მილიარდერი ბერნარ არნო მართავს. კომპანიის საბაზრო ღირებულება 194 მილიარდი აშშ დოლარია და აქტივები 108 მილიარდ აშშ დოლარზე მეტია, რაც მას 73-ე უმსხვილეს საჯარო ვაჭრობაში მყოფ ორგანიზაციას აქცევს მსოფლიოში (Forbes).

სპორტული ტანსაცმლის გიგანტმა Nike-მა მეორე ადგილი დაიკავა კატეგორიაში და ჩამოიტოვა ტანსაცმლის სხვა რეიტინგული კომპანიები, 35 ადგილით დანინაურდა და გახდა 244-ე უდიდესი საჯარო ვაჭრობის კომპანია მსოფლიოში (Nike). იმავდროულად, ფეხსაცმლის მწარმოებელი Adidas-იც დანინაურდა, რომელიც 400 საუკეთესოს შორის მოხვდა, 25 მილიარდ დოლარზე მეტი გაყიდვით (Adidas).

მოდის ინდუსტრიაში დასაქმებულია პროფესიონალები, დაწყებული უმაღლესირტექნიკური დონით და ტრენინგებით დამთავრებული დიპლომის გარეშე.

მოდის დიზაინერები ინდუსტრიაში ყველაზე მაღალანაზღაურებად მუშაკებს შორის არიან. სექტორის შემოქმედებითი ძალა ყოველწლიურად საშუალოდ \$78,870 გამოიმუშავებს. ეს პროფესიონალები კონცენტრირებულნი არიან ტანსაცმლის ინდუსტრიაში, როგორიცაა წარმოება და საბითუმო ვაჭრობა.

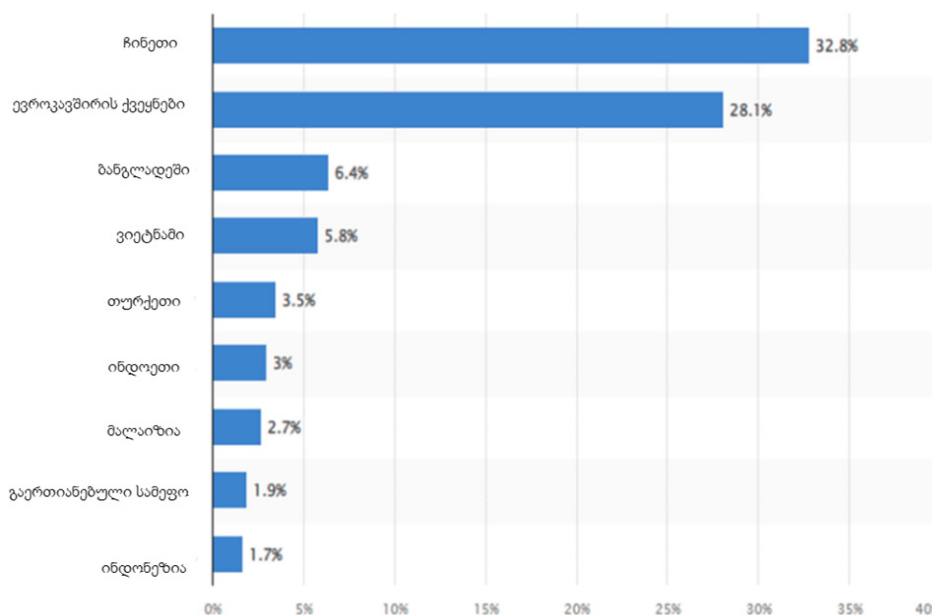
ტანსაცმლის წარმოების ინდუსტრიაში დასაქმებულია ასირათასზე მეტი თანამშრომელირშეერთებულ შტატებში.რინდუსტრიაში დასაქმება კვლავ მოიცავს პროფესიებს, რომლებიც ტრადიციულად ასოცირდება ტანსაცმლის წარმოებასთან. ისინი შეესაბამება სამკერვალო მანქანების ოპერატორებს, მკერავებსა და ტექსტილის მანქანების ოპერატორებს და შაბლონების შემქმნელებს.

როდესაც საქმე ეხება მუშაკებს, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან ტანსაცმლის დამზადებაზე, მნიშვნელოვანი დისკუსია იმართება თანამშრომლების ჯანმრთელობისა და სამუშაო მდგომარეობის შესახებ (Clay).

ტანსაცმლის მსოფლიო წამყვან ექსპორტიორ ქვეყნებს შორის ლიდერობს ჩინეთი და ევროკავშირის ქვეყნები, შესაბამისი 32.8%-თა და 28.1%-ით, რომლებსაც მოსდევს ბანგლადეში, ვიეტნამი, თურქეთი, ინდოეთი, მალაიზია, დიდი ბრიტანეთი და ინდონეზია (იხ. დიაგრამა 1, დიაგრამა 2).

დიაგრამა 1.

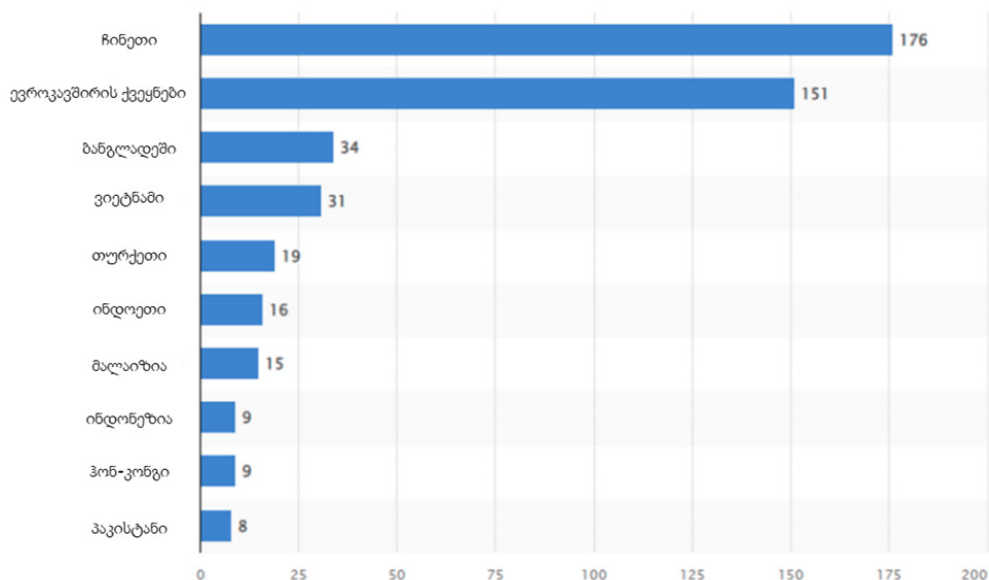
ტანსაცმლის წამყვანი ექსპორტიორების წილი
მთლიან ექსპორტში 2021 წელს, ქვეყნების მიხედვით

წყარო: <https://www.statista.com/statistics/1094515/share-of-the-leading-global-textile-clothing-by-country/>

დიაგრამა 2.

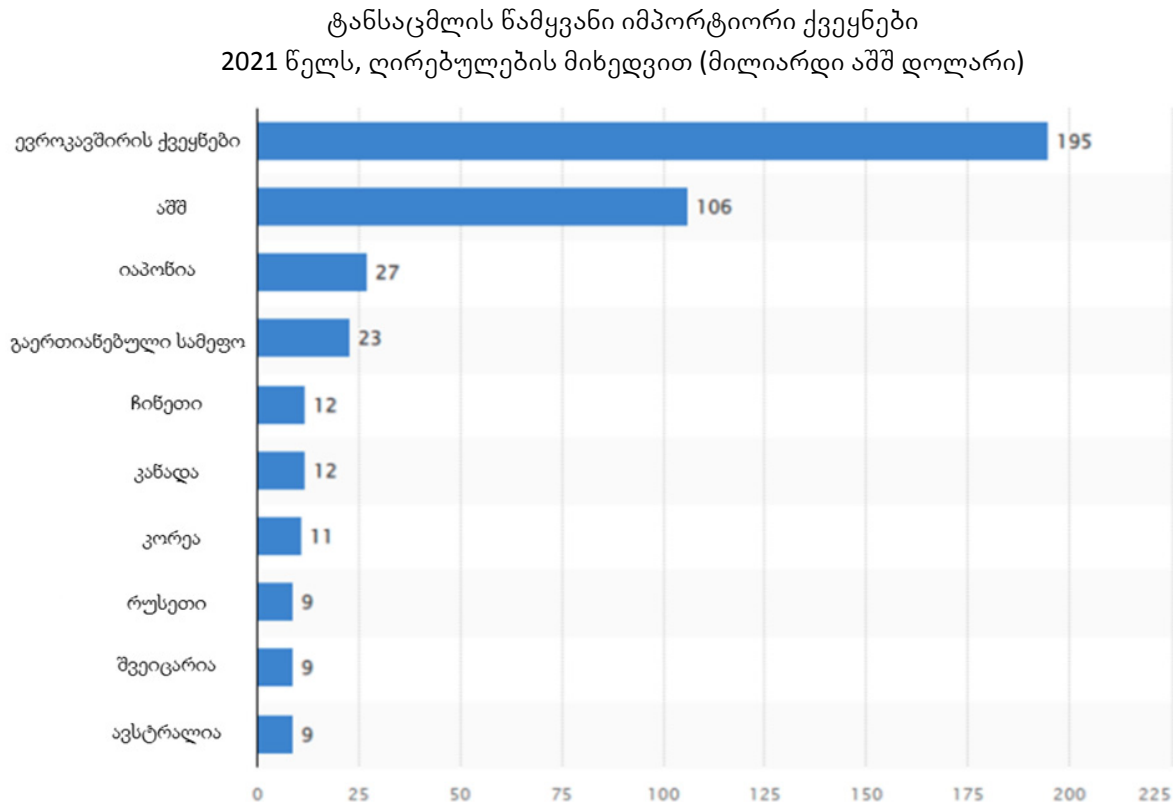
ტანსაცმლის წამყვანი ექსპორტიორი ქვეყნები
2021 წელს, ღირებულების მიხედვით (მილიარდი აშშ დოლარი)

წყარო: <https://www.statista.com/statistics/1198302/apparel-leading-exporters-worldwide-by-value/>

რაც შეეხება მსოფლიოს ლიდერ ტანსაცმლის იმპორტიორ ქვეყნებს, ამ შემთხვევაში წამყვანი ევროკავშირი და ამერიკის შეერთებული შტატებია, რომელთაც მოსდევს იაპონია, დიდი ბრიტანეთი, ჩინეთი, კანადა, კორეის რესპუბლიკა, რუსეთის ფედერაცია, შვეიცარია და ავსტრალია (იხ. დიაგრამა 3).

დიაგრამა 3.

წყარო: <https://www.statista.com/statistics/1198349/apparel-leading-importers-worldwide-by-value/>

საქართველოს ტექსტილის ბაზრის ტენდენციები

საქართველოში ტექსტილისა და ტანსაცმლის ექსპორტ-იმპორტის ანალიზი აჩვენებს, რომ ტექსტილის ძირითადი იმპორტი შემდეგი ქვეყნებიდან ხორციელდება: ჩინეთი, თურქეთი, რუსეთის ფედერაცია, უკრაინა და გერმანია. იმპორტის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი ჩინეთის შემთხვევაშია დაფიქსირებული. 2018 წელს, იმპორტის ღირებულებამ 3 397 ათასი აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო თურქეთის შემთხვევაში 2015 წელს ამ მაჩვენებელმა 2 000-ს აშშ დოლარს გადააჭარბა. ტანსაცმლის ძირითადი იმპორტიორი ქვეყანაა თურქეთი, ჩინეთი, იტალია, ესპანეთი, გერმანია.

ტექსტილის ძირითადი ექსპორტი შემდეგ ქვეყნებში ხდება: ნიდერლანდები, სომხეთი და აზერბაიჯანი, ხოლო ტანსაცმლის ძირითადი ექსპორტი განხორციელებულია თურქეთში. რასევე, აზერბაიჯანსა და იტალიაში. პერსპექტივაში საქართველოში ტანსაცმლის ინდუსტრიის სექტორში

კვლავ ზრდის ტენდენცია იკვეთება (საქართველოს ტანსაცმლის ინდუსტრია 2023-2027 წწ), თუმცა, აუცილებელია გლობალურ ბაზარზე გამოვლენილი ნეგატიური მხარეების გათვალისწინება.

მოდის ინდუსტრია მიუხედავად ზემოთ აღწერილი ბარიერებისა უდაოდ იზრდება პოზიტიური ტემპით 5.46%-ით 2017 წლიდან. რთუმცა, არსებობს პროგნოზები ზრდის უფრო მაღალი ტემპებით 2020-2022 წლებში. გლობალური მოდის ბაზარზე 2020-დან 2025 წლამდე მოსალოდნელია დაფიქსირდეს 5,5%-იანი წლიური ზრდის ტემპი (CAGR) (Sky Ariella, 2023).

დასკვნა

მოდის ინდუსტრიის საკითხების ირგვლივ დისკუსიები რკომპლექსური და მნიშვნელოვანია. რმისი გავლენა გარემოზე, საზოგადოებასა და ეკონომიკაზე უზარმაზარია. რუდაოა, რომ გლობალური მოდის ბაზარი ძალიან მომგებიანია რდა დასაქმებულია მრავალი ადამიანი მთელს მსოფლიოში, მაგრამ ინდუსტრია არ ასრულებს ამ ამოცანებს ყველაზე ეკოლოგიურად სუფთა გზით.

მოდის ინდუსტრიას გლობალური მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკურ, სოციალურ და სხვა სფეროებში. რთუმცა, მას სერიოზული ცვლილება სჭირდება. რჩვენ უნდა გავაგრძელოთ დისკუსიები, რომლებიც ხელს შეუწყობს სექტორის სოციალური ეკოლოგიური და ეკონომიკური პოზიტიური ზემოქმედების ზრდას.

ისევე როგორც მოდას აქვს ტრანსფორმაციის ძალა, მას აქვს განადგურების ძალა. რმთავარია ვიცოდეთ, როგორ წარემართოთ მისი ძალა დადებითი გავლენისკენ და ინდუსტრიაში შემოვიტანოთ პოზიტიური ცვლილებები, რაც გულისხმობს ბალანსს მომგებიანობის შენარჩუნებასა და ეკოლოგიური ნორმების დაცვას შორის, რაც საბოლოო ჯამში მდგრადი განვითარების ერთ-ერთ უმთავრეს მისიას წარმოადგენს ეკომეგობრული მდგრადი მოდის ჩამოყალიბების გზით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Clay A. Modern Day Slavery in the Fashion Industry. https://thefashionglobe-com.translate.goog/modern-day-slavery?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ka&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp
2. Kiron I. (2022). Industrial Revolution and Its Impact in Textile Industry. <https://textilelearner.net/industrial-revolution-and-its-impact-in-textile-industry/>
3. Kovalski A. (2023). THE 10 LARGEST CLOTHING COMPANIES IN AMERICA AND THE WORLD. https://www-zippia-com.translate.goog/advice/largest-clothing-companies/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ka&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp
4. Minikar. Fashion and Style. Read more at: <https://minikar.ru/ka/schaste/moda-i-stil-vremen-vtoroi-mirovoi-voiny-moda-i-stil-vremen-vtoroi/>
5. Sabanoglu T. (2022), "Share in world exports of the leading clothing exporters in 2021, by country". Retrieved from - <https://www.statista.com/statistics/1094515/share-of-the-leading-global-textile-clothing-by-country/>
6. Sabanoglu T. (2022), "Leading exporting countries of clothing worldwide by value in 2021(in billion U.S. dollars)". Retrieved from - <https://www.statista.com/statistics/1198302/apparel-leading-exporters-worldwide-by-value/>
7. Sabanoglu T. (2022), "Leading importing countries of apparel worldwide by value in 2021(in billion U.S. dollars)". Retrieved from - <https://www.statista.com/statistics/1198349/apparel-leading-importers-worldwide-by-value/>

8. Smith P. (2023), "Number of stores of the H&M Group worldwide as of 2022, by selected region". Retrieved from - <https://www.statista.com/statistics/268522/number-of-stores-worldwide-of-the-hundm-group-by-country/>
9. Smith P. (2023), "Inditex Group's sales worldwide from 2004 to 2022(in billion euros)". Retrieved from - <https://www.statista.com/statistics/268817/sales-of-the-inditex-group-worldwide/>
10. Fashion United. Global Fashion Industry Statistics. https://fashionunited-com.translate.goog/global-fashion-industry-statistics?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ka&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp&_x_tr_hist=true
11. Joint Economic Committee Democrats. (2019). THE ECONOMIC IMPACT OF THE FASHION INDUSTRY. https://www-jec-senate-gov.translate.goog/public/index.cfm/democrats/2019/2/the-economic-impact-of-the-fashion-industry?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ka&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp
12. Sky Ariella (2023), "28 Dazzling fashion industry statistics [2023]: How much is the fashion industry worth". Retrieved from - <https://www.zippia.com/advice/fashion-industry-statistics/#:~:text=Out%20of%20the%20global%20workforce,world's%20clothes%2C%20shoes%20and%20accessories>

Apparel Fashion Industry: Trends and Challenges

Nino Lobzhanidze

Assistant Professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Eter Kharaishvili

Professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

SUMMARY

The two main foci of the first industrial revolution were agriculture and textile. This is where the intersection of fashion and economy begins (Industrial Revolution 1.0). The fashion industry is a segment of business that has become increasingly diverse and high-budget over the years.

The paper reviews historical trends, social and environmental aspects, current barriers and projections of the apparel fashion industry. The challenges of achieving a balance between the fashion industry's profitability and compliance with environmental norms are particularly emphasized.

The research methodology is bibliographic analysis of international sources, statistical comparison by years and countries, brand profile analysis, quantitative research conducted by the authors to investigate the preferences of the population of Georgia in relation to the variability of the fashion industry. As the focus of the research, we selected the so-called "Fast Fashion". The reason for choosing the aforementioned focus is the main current challenge. Because within the framework of "Fast Fashion", non-environmentally friendly clothing is produced in environmentally harmful ways, and its price and quality are very low. For quantitative studies, sample sizes were determined based on methodology developed by G. Cochran.

Keywords: *Fashion Industry, industrial revolution, clothing industry, trend.*